

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหา ที่มา และ เหตุผลที่ทำวิจัย

เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ธุรกิจจำเป็นต้องปรับตัวเอง เพื่อให้เกิดความอยู่รอด (diversification) ในสภาพเอื้อที่ตลาดหุ้นมีราคาตกต่ำลง จนบางครั้งราคาหุ้นที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ต่ำกว่าราคาตามมูลค่าทางบัญชี และด้วยเหตุผลแวดล้อมอื่น ๆ อีกหลายประการที่ทำให้เกิดความยากลำบากหรือไม่สะดวก ในการตั้งธุรกิจใหม่ เช่น ในเรื่องใบอนุญาต กรรมวิธีการผลิต เครื่องจักร ความนิยมของสินค้าในตลาดหรืออื่น ๆ เป็นเหตุจูงใจให้มีผู้ต้องการทำธุรกิจโดยอาศัยธุรกิจที่ตั้งขึ้น และดำเนินการอยู่แล้วการได้มาซึ่งธุรกิจนั้นก็โดยอาศัยการควบบริษัท (merger) การซื้อหุ้นหรือทรัพย์สิน (share or asset acquisition) หรือการทำข้อเสนอซื้อหุ้นผ่านตลาดหลักทรัพย์ (tender offer) ซึ่งในการทำวิจัยนี้จะไม่กล่าวเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย หรือความแตกต่างของแต่ละวิธีการแห่งการได้มา แต่จะกล่าวถึงในภาพรวมของกรณีของบริษัทหนึ่ง (acquiring company) ต้องการครอบงำ (takeover) อีกบริษัทหนึ่งไม่ว่าจะโดยวิธีใด ๆ ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่าบริษัทเป้าหมาย (target company)

ในเหตุการณ์ข้างต้นนี้ก่อให้เกิดการนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อป้องกันการครอบงำทางธุรกิจแก่บริษัท ซึ่งแน่นอน ผู้นำ (introduce) วิธีการต่าง ๆ นั้นสู่บริษัท คือ กรรมการของบริษัทเป้าหมายนั่นเอง และบางกรณีก็เป็นเรื่องที่กรรมการใช้วิธีการต่าง ๆ นั้นตามขอบอำนาจที่เขียนไว้ในกฎหมายเฉพาะ ในข้อบังคับ หรือโดยการที่ได้ความยินยอมจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น แต่บางกรณีกรรมการก็อาศัยอำนาจการเป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้น ในการนำวิธีป้องกันนั้นมาใช้ แม้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นที่ซึ่งมีการครอบงำ

ทางธุรกิจและการใช้วิธีการป้องกันการครอบงำทางธุรกิจอย่างแพร่หลายที่สุด ก็ยังมีปัญหาในบางกรณีว่า บทบาทและหน้าที่ของกรรมการที่ตนกล่าวว่าจะทำไปเพื่อบริษัทไม่ใช่เพื่อตนเองนั้น มีความชอบธรรมเพียงใด

ส่วนตามกฎหมายไทยปัจจุบัน ได้กล่าวถึงเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการไว้อย่างคร่าวๆ หรือเป็นเพียงแนวความคิดเท่านั้น หากได้มีการชี้ชัดลงไปว่า กรณีใดสมควรพิจารณาว่าเป็นการกระทำหรือละเว้นกระทำ อันอยู่ภายใต้ขอบเขตอันเหมาะสมของกรรมการ

นอกจากนี้ เหตุผลอื่นๆ ที่สมควรมีการทบทวนบทบาทของกรรมการ เช่น แม้ไม่ต้องคำนึงถึงคดีที่เข้าสู่ศาลที่เกี่ยวกับเรื่องการใช้ยุทธวิธีต่อต้านการครอบงำในอดีต แต่หากลองคาดเดาถึงอนาคตว่า นักธุรกิจจะต้องปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายเปิดช่องให้ ถ้ากฎหมายมีช่องโหว่หรือความหย่อนยานเกินไป ก็เป็นที่น่าวิตกถึงแนวทางในการดำเนินธุรกิจของนักธุรกิจในอนาคต

อนึ่ง หน้าที่การดูแลรักษาผลประโยชน์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถกำหนดได้อย่างตายตัวแต่เป็นเรื่องที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ

เราจำเป็นต้องยอมรับว่า ระบบของมาตรฐานความรับผิดชอบของกรรมการในปัจจุบันในการจัดการครอบงำทางธุรกิจทำให้เกิดความขัดแย้ง เนื่องจากกรรมการตกอยู่ในฐานะที่ต้องตัดสินใจในการต่อต้านการครอบงำบริษัท ทั้งยังต้องประเมินค่าการตัดสินใจทางธุรกิจที่เหมาะสม ทั้งยังมีความรับผิดชอบต่อไม่เฉพาะผู้ถือหุ้นของบริษัท แต่ยังเป็นที่ยอมรับว่าในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีความรับผิดชอบต่อส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดยิ่ง เช่น พนักงานบริษัท เจ้าหนี้ ลูกค้า หรือแม้แต่องค์กรอื่น ๆ ในสังคม ก็ถือเป็นปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้การตัดสินใจหรือกระทำการของกรรมการยากยิ่งขึ้น ตามความละเอียดอ่อนของสังคมในแต่ละกาลเวลาด้วย

หรือในส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท เนื่องจากสิ่งที่ผู้ถือหุ้นต้องการนั้นอาจจะไม่ใช่ความต้องการที่เป็นหนึ่งเดียวกัน เช่น บางกลุ่มอาจต้องการคุมอำนาจการบริหารงาน โดยผ่านทางกรรมการที่ตนแต่งตั้ง หรือบางกลุ่มต้องการจะได้กำไรสูงสุดจากการขายหุ้นของตน ให้แก่บุคคลภายนอก เป็นต้น จึงสมควรมีการศึกษาเพื่อให้ได้ทราบถึงแนวทางที่น่าจะมีความชอบธรรมในความน่าจะเป็นที่เป็นไปได้มากที่สุดสำหรับผู้ถือหุ้นเหล่านั้น

แม้ว่าเท่าที่ผ่านมา ระดับการครอบงำบริษัทในประเทศไทยยังไม่เข้มข้นหรือเป็นที่แพร่หลายมากอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ก็ถือว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะได้เตรียมตัวทำการศึกษาในเรื่องนี้ไว้ล่วงหน้า เพราะเมื่อพิจารณาประวัติศาสตร์แห่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยแล้ว มีแนวโน้มที่จะดำเนินตามรอยของเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาค่อนข้างสูง แม้ในบางกรณีจะกินระยะเวลาที่นานกว่ากรณีอื่นๆ ก็ตาม

ท้ายสุดนี้ สำหรับผู้ที่เป็นการกรมการหรือนักบริหารมืออาชีพ และผู้ถือหุ้นที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการครอบงำทางธุรกิจ จะได้พึงตระหนักไว้เป็นแนวทาง ทั้งเพื่อลดความไม่แน่ใจในการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และเพื่อเป็นการดำรงไว้ซึ่งสิทธิของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงยุทธวิธีการต่อต้านการครอบงำบริษัทในรูปแบบต่างๆ และขอบเขตความเป็นไปได้ในการใช้ยุทธวิธีต่างๆ เหล่านั้นในประเทศไทย
2. ศึกษาหลักและแนวความคิดเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการและผู้ถือหุ้นในกรณีต่างๆ ไปเปรียบเทียบกับกรณีการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันให้บริษัทหลุดพ้นจากการถูกครอบงำ
3. เพื่อศึกษาถึงขอบข่ายและหลักการเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการและผู้ถือหุ้นตามกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ปรับใช้พอสังเขปกับกรณีที่กรรมการบริษัทเป้าหมายใช้วิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันให้บริษัทหลุดพ้นจากการถูกครอบงำ หากกรณีนั้นเกิดขึ้นในประเทศไทย
4. เพื่อเสนอแนะแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่อง หน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการและผู้ถือหุ้น กรณีที่กรรมการและผู้ถือหุ้นของบริษัทเป้าหมายใช้วิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันให้บริษัทหลุดพ้นจากการถูกครอบงำให้เหมาะสมต่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไทย

สมมติฐานของการวิจัย

1. กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติโดยตรงที่ให้อำนาจกรมการในการใช้วิธีการป้องกันการครอบงำทางธุรกิจ
 ดังนั้นจึงจะพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องถึงขอบเขตอำนาจดังกล่าวเพื่อพิจารณาว่า หากกรมการนำวิธีการต่างๆ มาใช้ จะมีความชอบธรรมเพียงใด
2. กฎหมายเกี่ยวกับบริษัทจำกัดของประเทศไทยและของประเทศสหรัฐอเมริกาต่างกัน
 ดังนั้น จึงจะศึกษารูปแบบของการใช้วิธีการป้องกันการครอบงำทางธุรกิจ แล้วตั้งข้อสังเกตว่า จะนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทยได้หรือไม่เพียงใด
3. บทบาทของผู้ถือหุ้น ที่เกี่ยวกับการป้องกันการครอบงำบริษัท มีเพียงเฉพาะบทบาททางด้านสิทธิ ไม่มีด้านหน้าที่ และกฎหมายก็ให้ความสำคัญคุ้มครองด้านการให้ข้อมูลที่จำเป็น ต่อการตัดสินใจในการถือหุ้นของตนไว้อย่างเข้มงวด และป้องกันผู้ถือหุ้นในการโดนบีบบังคับจากบริษัทภายหลังการครอบงำทางธุรกิจ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ถือเป็นการศึกษากรณีการป้องกันการครอบงำเพียงเพื่อแสดงถึงบทบาทของผู้ถือหุ้นและกรรมการของบริษัทในประเทศไทย ดังนั้นจึงไม่ได้กล่าวถึงขั้นตอน และรายละเอียดของการใช้วิธีการป้องกันทางธุรกิจ
2. เนื่องจากการครอบงำทางธุรกิจ ซึ่งมักทำโดยผ่านการทำค่าเสนอซื้อ (tender offer) นั้น มีบริษัทเป้าหมาย คือ บริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งมีการถือหุ้นโดยมหาชน ส่วนบริษัทเอกชนจำกัดนั้น เนื่องจากผู้ถือหุ้นอยู่ในกลุ่มผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นที่รู้จักกัน ทำให้มักจะไม่มี การครอบงำทางธุรกิจ และการป้องกันการครอบงำทางธุรกิจ จะเกิดขึ้นก็เมื่อมีการครอบงำทางธุรกิจแบบปรปักษ์ ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งอยู่ที่การป้องกันการครอบงำทางธุรกิจที่ไม่เป็นที่ปรารถนาของบริษัทเป้าหมาย
3. การเขียนชื่อวิธีการป้องกันการครอบงำทางธุรกิจ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนำมาอ้างอิง เป็นการเรียกโดยมีที่มาของการตั้งชื่ออย่างไม่เป็นทางการ ดังนั้นจึงยากต่อการใช้

ชื่อโดยการแปลเป็นภาษาไทย เนื่องจากการแปลตามความหมายในทางตัวอักษรกรณีนี้ จะไม่เกิดความหมายในทางวิชาการแต่อย่างใด

วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Reserch) โดยค้นคว้าข้อมูลจากตำราและหนังสือเรื่องนี้ ควบทบทวนหมายของต่างประเทศและของไทย เอกสารการสัมมนา บทความวารสารและข่าวทางธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทำการวิเคราะห์วิจัย และวิจารณ์ยุทธวิธีการต่อต้านการครอบงำบริษัทรูปแบบต่างๆ รวมถึงหลักเกณฑ์ และ ทฤษฎีกฎหมาย หลักกฎหมายของต่างประเทศ และ ของไทย ตลอดจนความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้โดยอาศัยหลักกฎหมายและประสบการณ์ในเรื่องนี้จากต่างประเทศเป็นพื้นฐาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงหลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการ
2. จะได้เข้าใจถึงประเด็นต่างๆ ตลอดจนปัญหา ของเรื่องได้ชัดเจน บนพื้นฐานของความรู้ทางกฎหมายได้กลมกลืนกับเรื่อง
3. เพื่อสามารถปรับใช้หลักการและแนวความคิดทางกฎหมายของต่างประเทศเข้ากับข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นในประเทศไทยในอนาคต และสามารถทราบแนวทางและขอบเขตของบทบาทของกรรมการและผู้ถือหุ้นที่จะมี หากใช้ยุทธวิธีต่างๆ ในการป้องกันการต่อต้านการครอบงำทางธุรกิจ